

Novela zákona o správe daní a poplatkov (sprísnenie správy a výberu daní)

Poslanci novelu zákona o správe daní a poplatkov schválili na rokovaní NR SR 3. decembra 2003. Za cieľ si dáva zjednodušenie a sprísnenie správy všetkých daní. Zákon okrem zmeny ďalších legislatívnych noriem reaguje na poznatky získané z uplatňovania predchádzajúcej normy v praxi, zmenu daňových zákonov (zákon o DPH, dani z príjmov), ako aj harmonizáciu slovenského práva s právom Európskej únie.

K zmene dochádza pri rozhodovaní úradníkov o výške, resp. udelení pokút z fakultatívneho charakteru na obligatórne, pri splnení podmienok daných zákonom bude daňový úrad povinný udeliť daňovníkovi pokutu, bez možnosti jej odpustenia, či zníženia.

Do predmetného zákona bola zahrnutá úprava sankčného systému, ten je pre všetky druhy daní rovnaký, zároveň sa znižuje rozsah sankcií (ostávajú iba pokuty a tzv. sankčný úrok) a dochádza k zjednoteniu pokút za daňové nedoplatky. Pokuta za daňové nedoplatky sa určí ako súčin 3-násobku základnej úrokovej sadzby centrálnej banky a daného rozdielu medzi daňou uvedenou v daňovom priznaní a daňou zistenou správcom dane. Pri neskorom uhradení dane bude daňovník platiť za každý deň omeškania, sankčný úrok z dlžnej sumy daňový úrad vyrubí vo výške 4-násobku základnej úrokovej sadzby NBS za deň. Sankčný úrok sa môže počítať maximálne za 4 roky omeškania platby. Ak daňové priznanie nebude podané v určenej lehote a daňovník neuposlúchne výzvu správcu dane bude mu uložená pokuta do výšky 1,5 mil. Sk. Jej minimálna výška pri fyzickej osobe predstavuje 10000 Sk, pri právnickej 50000 korún, obec však bude môcť uložiť pokutu už od sumy 200 Sk, resp. 2000 Sk u podnikateľa. Správca dane okrem vyššie spomenutých pokút má právo vyrubiť aj blokovú pokutu, napríklad za evidenciu predaja tovaru v registračnej pokladni bez vydania dokladu kupujúcemu.

Dňom účinnosti novelizovaného zákona nebudú jedinými platiteľmi sankcií daňovníci, ale už aj daňové úrady. V prípade neoprávneného zadržavania peňažných prostriedkov daňovníkov správca dane im zaplatí sankčný úrok vo výške 3-násobku základnej úrokovej sadzby Národnej banky Slovenska platnej v deň, keď daňovník uhradil pôvodnú výšku dane. Výška úroku bude závisieť od sumy zadržaných finančných prostriedkov a počtu dní od zaplataenia dane až po deň vrátenia neoprávnene držaných peňazí správcom. Úrady takto budú pokutované, ak zadržia peniaze daňovníka alebo mu vyrubia neoprávnenú daňovú povinnosť (Napríklad, ak bola rozhodnutím dodatočne znížená daň a znižuje sa aj sankčný úrok). Aj toto ustanovenie o sankciách sa vzťahuje na všetky dane. Pokuty nebude možné uložiť 5 rokov od konca roka, v ktorom boli práva porušené, právo vyberať pokuty bude premlčané po 6 rokoch.

Ďalším z ustanovení zákona spresňujú a sprísňujú podmienky povolenia odkladu platenia dane (daňového nedoplatku), prípadne jeho platenia v splátkach. Podniky spolu so žiadosťou o odklad dane musia správcovi dane predložiť aj analýzu svojej finančnej a ekonomickej situácie a budú povinné zabezpečiť odloženú sumu niektorým zo zabezpečovacích inštitútov. Proti rozhodnutiu správcu dane, nebude možné podať odvolanie. Zoznamy subjektov, ktorým bol povolený spomenutý odklad, či rozloženie dane na splátky, daňové a colné riaditeľstvo zverejnia v prípade, že suma dane u fyzickej osoby presahuje 1 mil. Sk a právnickej 10 mil. korún.

Všetky náklady, ktoré daňovému úradu vznikli v súvislosti s daňovým konaním (napr. aj odmeny znalcom), si bude úrad nárokovať na vyplatenie u nedisciplinovaného daňovníka.

Vykonávanie daňovej kontroly bude možné častejšie ako doteraz. Ak o daňovú kontrolu požiadajú orgány činné v trestnom konaní, jej realizácia sa vykoná aj bez oznámenia daňovníkovi. Zamerať sa môže aj na iné zdaňovacie obdobie a inú daň. Daňovú kontrolu musí dokončiť ten istý daňový úrad, ktorý ju aj začal. Namiesto predchádzajúceho jedného dňa, po novom daňovník bude povinný vyjadriť sa k protokolu o daňovej kontrole až do lehoty ôsmich dní či už osobne, alebo prostredníctvom ním ustanoveného zástupcu.

Zmenou tejto legislatívnej normy okrem iného dochádza aj k rozšíreniu sprístupnenia daňového tajomstva. Medzi tieto subjekty budú patriť súdni exekútori (majú právo na informácie o účte dlžníka), prokuratúra a orgány činné v trestnom konaní, súdy na účely súdneho konania, okresné a krajské úrady Štatistický úrad, Ministerstvo vnútra SR, NKÚ, notári pri zápise do centrálného registra záložných práv a ďalší.

Upravuje sa poskytovanie informácií daňovým subjektom v tom smere, že správca dane bude povinný poskytovať údaje len o daňových nedoplatkoch nad stanovenú hranicu. Správca dane oznámi nedoplatok vtedy, ak u fyzickej osoby prevyší 500 tis. Sk a právnickej osoby 5 mil. Sk. Ak o oznámenie nedoplatkov daňovník požiada, úrad bude povinný poskytnúť ho, bez ohľadu na ich výšku. Zoznam týchto osôb bude zverejnený aj na internetových stránkach daňového riaditeľstva.

Nedoplatky na daniach budú vymáhateľné aj inými právnickými osobami v rukách štátu, nie iba daňovými a colnými úradmi. Pohľadávku voči daňovníkovi v konkurze takto môžu úrady postúpiť tretím osobám a odpísať si ju z evidencie (iba pohľadávky spred 31. decembra 2002). Novinkou je aj povinnosť správcu dane podať návrh na vyhlásenie konkurzu na daňový subjekt, v prípade, že tento mešká s platením dane viac ako 12 mesiacov a dlžná suma prevyší 100 000 Sk.

Novela zákona o správe daní a poplatkov zavádza zmeny a ustanovenia aj pre elektronickú komunikáciu s daňovým úradom. Daňové priznanie je možné podať elektronickou poštou, avšak nevyhnutnosťou je fungovanie elektronického podpisu. V dôsledku technických problémov existencie certifikačných autorít, potrebných na bezpečné fungovanie systému, podávanie daňového priznania prostredníctvom internetu bude možné podľa očakávaní až v marci roku 2005.

Zoznam daňových dlžníkov (s nedoplatkom pri fyzických osobách nad 500 tis. Sk a u právnických nad 5 mil. Sk, pre obec ide o sumy 100 krát nižšie) podľa nového znenia, zverejní úrad (ktorým je aj obec) v druhom polroku bežného roka, a to s uvedením mena, priezviska trvalého pobytu, obchodného mena a výšku daňového nedoplatku podľa jednotlivých druhov daní.

Zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2004.